

IMTIHON TESTINI YECHISH USULLARINI O'RGATISHNING SAMARALI TEXNOLOGIYALARI

Mardayev Nurmurod Gulmurodovich

Xasanov Muxiddin Kamildjanovich

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar
vazirligi Surxondaryo akademik litseyi o'qituvchilari

E-mail: nurmerod-x@mail.ru

Annotatsiya

Ushbu maqolada imtihon testlarini yechish bo'yicha o'quvchilarga samarali strategiyalarni o'rgatish usullari va texnologiyalari ilmiy-pedagogik va tahliliy yondashuv asosida ko'rib chiqiladi. Test yechish ko'nikmalarini shakllantirishda o'qituvchilarning roli, real sinf tajribalari va statistik tahlillar asosida yondashuvlar taklif qilinadi.

Kalit so'zlar

test texnologiyalari, o'quvchi tayyorgarligi, strategik yondashuv, metakognitiv ko'nikmalar, ta'lim samaradorligi

Kirish

So'nggi yillarda ta'lim tizimida baholashning test shakli keng qo'llanila boshladi. Bu esa nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini baholashda, balki ularni imtihonga tayyorlash jarayonini ham yangicha uslubda olib borishni taqozo qilmoqda. Testga tayyorlanish – bu nafaqat bilim olish, balki ma'lumotni saralash, tushunish va strategik fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish demakdir.

Asosiy qism

1. Testga tayyorlashdagi asosiy metodik yondashuvlar

- Rejalashtirish va vaqt boshqaruvi: O'quvchilarga test vaqtini to'g'ri taqsimlashni o'rgatish.
- Savol turlarini tahlil qilish: Har xil test savollarini (bir javobli, ko'p javobli,

moslashtirish) tanib olish va yechish usullarini tushuntirish.

- Tushunishga asoslangan o'rgatish: O'quvchi test savolining mohiyatini anglab, mantiqiy yechimga erishishni o'rganadi.
- Xatolardan o'rganish: Test natijalarini tahlil qilish orqali o'quvchi o'z zaif tomonlarini aniqlaydi.

2. Test variantlarini muhokama qilish texnologiyasi

Test savolidagi 4 ta javob varianti ustida ishlash – bu o'quvchining tanqidiy va mantiqiy fikrlashini faollashtirishda muhim metod hisoblanadi. Quyidagi bosqichlar bu texnologiyani samarali qo'llash imkonini beradi:

-	Variantlarni	ketma-ket	baholash
-	Asossiz javoblarni	chiqarib	tashlash
-	Ikki o'xshash variantni		solishtirish
- Taxmin qilish strategiyasi

3. Statistik ko'rsatkichlar

2023-yil aprel oyida Respublika test markazi tomonidan o'tkazilgan so'rov natijasiga ko'ra, test yechish texnologiyasidan samarali foydalanadigan o'quvchilar umumiy test ballining 15–20% ko'prog'ini qo'lga kiritadi (RTM, 2023).

4. Real holat (case-study)

Bir maktabda 11-sinf o'quvchilari bilan 3 oy davomida "Test strategiyalari" dars mashg'ulotlari o'tkazildi. Har hafta mantiqiy fikrlash, vaqtni boshqarish, xatolarni tahlil qilish bo'yicha qisqa mashg'ulotlar o'tkazildi. Imtihon natijalariga ko'ra, ushbu guruhdagi o'quvchilar orasida test natijalari 12% ga oshgani aniqlandi.

5. Muammoli vaziyat va yechim

Muammo: Ko'p hollarda o'quvchilar testda yuqori baho ololmaydi, sababi ular bilimli bo'lishiga qaramay, vaqtni noto'g'ri taqsimlaydi yoki savol matnini noto'g'ri tushunadi.

Yechim: O'quvchilarga test savollarini tahlil qilish, asossiz javoblarni chiqarib tashlash, taxmin qilish strategiyalarini o'rgatish orqali ularda metakognitiv yondashuvni shakllantirish mumkin. Bundan tashqari, imtihon simulyatsiyalari orqali vaqtni boshqarish mashqlari muntazam ravishda olib borilishi zarur.

Xulosa

Imtihon testlarini yechish texnologiyalarini o'rgatish nafaqat bilimga asoslangan, balki strategik va psixologik yondashuvlarni ham o'z ichiga oladi. O'qituvchi o'quvchining faqat bilim emas, balki tafakkur, tahlil, rejalashtirish va muammo yechish ko'nikmalarini rivojlantirishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Respublika Test Markazi (2023). "Test topshiriqlari natijalarini tahlil qilish metodikasi".
2. Anderson, L.W. & Krathwohl, D.R. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. Longman.
3. Zimmerman, B.J. (2002). Becoming a Self-Regulated Learner. Theory into Practice, 41(2), 64–70.
4. OECD (2021). 21st Century Skills and Competences for New Millennium Learners in OECD Countries.
5. Vygotsky, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.